

til den privilegerede Valgret, hvorimod det ærede Medlem for Thisted (N. Andersen) jo hører med til den privilegerede Valgret, og man kan altsaa forstaa, at de fleste af de andre Talere ikke have kunnet sympatisere med det ærede Medlems Udtalelser. Men ogsaa jeg hører med til samme Side som han. I den Kommune, hvor jeg har boet i henvend 40 Aar, har jeg hørt til den Halvdel, som er højstbeskattet og har privilegeret Valgret baade til Sogneraad, Amsraad og Landstinget, men jeg vil sige til det ærede Medlem, at fordi han mener at have talt paa disse privilegerede Vælgeres Vegne, har han ikke talt paa mine Vegne. Aldeles ikke! Jeg har de stik modsatte Anskuelse af dem, som det ærede Medlem har fremsat, og jeg tilstaa, at jeg knap ret forstaa det ærede Medlems Udtalelser, thi bortset fra det politiske Standpunkt, kende vi ham jo alle som en frisindet Mand, som er retfærdigt tænkende Mand, hvem man fra alle Sider ser hen til med stor Tillid overalt, hvor han træder op i offentlige Anliggender, enten de vedrøre Kommunen eller Staten. Jeg kan altsaa vanskeligt forstaa den Maade, hvorpaa hans Tankegang har bevæget sig under hans Udtalelser her i Salen om denne Sag. Han sagde, at det var indlysende, at denne Femtedel, de højstbeskattede, vilde være ganske udelukket fra at øve nogen afgørende Indflydelse paa, hvorledes Kommunen skulde styres, og hvorledes deres Penge skulde anvendes, og at man tog Rettigheden til at øve Indflydelse paa Kommunens Styrelse fra dem. Det forstaa jeg ikke. De højstbeskattede faa nemlig den samme Ret inden for Kommunen og den samme Adgang til at gøre deres Stemme gældende der som andre Vælgere inden for Kommunen. De have haft en Adgang til større Indflydelse, men det ærede Medlem vil dog ikke paastaa, at denne Femtedel, som har haft Hovedindflydelsen, nu mister den, og at der slet ingen er uden for denne Kreds af en Femtedel af Vælgerne, der vil slutte sig til samme Anskuelse som denne Femtedel, altsaa at netop der, hvor Pengene gøre Adskillelsen, der skulde ogsaa Anskuelse skilles!

Det vilde egentlig talt være et tarveligt Forsvar for denne Femtedels Anskuelse, naar man gaar ud fra, at virkelig ingen uden for denne Kreds vil være i Stand til at slutte sig til den. Men jeg vil sige yderligere, at disse Folk, som udgøre denne Femtedel, ville netop faa Adgang til at øve større Indflydelse, og i

hvert Fald paastaa jeg, at disse Vælgere hidtil egentlig talt have haft meget ringe Indflydelse paa Kommunens Anliggender. Det er ikke mange Steder, hvor de højstbeskattede ere valgte ind i Sogneraadene, og for saa vidt de sidde i Amsraadene, er det dog en tvivlsom Indflydelse, de have haft der. Naar det ærede Medlem siger, at Kommunerne hidtil have været styrede rigtig godt, saa at der efter hans Mening ingen Grund var til at gøre Forandring, og naar det har været Mode her i disse Dage fra ærede Taleres Side at paastaa, at den Maade, hvorpaa Kommunerne hidtil have været styrede, ingen Anledning gav til at søge hen mod en udvidet kommunal Valgret, saa skal jeg gerne deltage i den Kompliment, der ydes Kommunerne; men den kommer virkelig kun Kommunalbestyrelserne til gode, efterhaanden som de have udviklet sig til denne Dygtighed. Til at begynde med var det sandelig hverken Bondestanden, Husmandsstanden eller Gods-ejerne, der øvede Indflydelse. For Landets Vedkommende, i Amsraadene, var det Amtmanden, der styrede det hele. Det var Amtmanden, der sad og var Amsraad og derigennem ogsaa tillige til Dels var Sogneraad, og først lidt efter lidt gennem den Ret, som Befolkningen havde faaet, og navnlig efter at den fri Forfatning var bleven indskrænket, da Harmen kom op i Befolkningen og Trangen til selv at tage Del i Udviklingen kom frem, ja da begyndte den kommunale Styrelse at udvikles. Men før den Tid var det virkelig Amtmanden, der væsentlig var den kommunale Styrelse ude paa Landet, og selv Godsejerne havde meget lidt at sige. Med Hensyn til Udbyttet af Styrelsen var det egentlig saa temmelig tarveligt. Jeg kan erindre den Tid, hvor Vejene i et Amt bleve anlagte efter det Hensyn, hvor den mest indflydelsesrige Godsejer boede, jeg kan paavise en Vej, som er anlagt efter et saadant Amsraadsmedlems Ønske og til hans Fordel, og som har ligget hen snart i 40 Aar uden at have været synderligt benyttet. Kort sagt, det var Maalet for Amsraadet Virksomhed, det var væsentlig at forhandle om Veje, der hvor Amsraadsmedlemmerne boede. Og Maaden, hvorpaa Forhandlingerne førtes, var denne, at enten sagde Amtmanden, at saaledes skulde det være, og Gods-ejerne nikkede og Bønderne sagde ingen Ting, eller der var en Godsejer, der kunde have Krammet paa Amtmanden, saa var det ham, der var Amsraadet, og saa nik-